

HOE MEER VISIES, HOE MEER VREUGD?

Ooit – tot ongeveer 20 jaar geleden – was het in natuurbeschermingsland aangenaam overzichtelijk: drie natuurbeschermingsorganisaties en één visie.

Natuur in Nederland, dat was eenvoudigweg alles waar niet gebouwd werd en waar niet heel erg intensief geboerd werd. Dat die natuur het resultaat was van eeuwenlang snoeien, maaien, beweiden, knippen, plaggen, uitbaggeren enzovoorts, enzovoorts, vond niemand een probleem, dat was nu eenmaal zo.

De onafgebroken menselijke activiteit had toch gezorgd voor “beschaafde” natuur?

En prachtige, heel afwisselende landschappen met een hoge biodiversiteit? De drie grote natuurorganisaties en de beleidsmakers schaarden zich eendrachtig achter een kleine groep toonaangevende biowetenschappers verenigd in o.a. de Natuurwetenschappelijke Commissie. Die speelde een centrale rol in het bepalen welke terreinen in ruilverkavelingen en ontginningen gespaard en aangekocht zouden worden. Behoud en herstel van de gevarieerde cultuurlandschappen van weleer was daarbij een heel belangrijk streven. En bij het beheren werd vanzelfsprekend voortgeborduurd op de vanouds door boeren en buitenlui toegepaste vormen van kleinschalig ingrijpen.

Ongeveer 20 jaar geleden werd duidelijk dat de aangelegde Oostvaardersplassen zich begonnen te ontwikkelen tot een van de fraaiste natuurgebieden van Nederland. Het leverde zo ongeveer een cultuurschok op toen enkele jonge, meer op de fauna georiënteerde ecologen als een stel jonge honden zich met de Oostvaardersplassen als kroonbewijsstuk gingen afzetten tegen de traditionele natuurvisie.

Zij legden de nadruk op het vormen van grote eenheden natuur met zo min mogelijk menselijk ingrijpen. Geen natuurbeheer door middel van voortzetting van traditionele, kleinschalige vormen van “wise use”, hoogstens het begeleiden en mogelijk maken van het vrije spel der spontane, natuurlijke processen. Bijvoorbeeld door herintroductie van ontbrekende belangrijke soorten; met name grote grazers en zo mogelijk ook predatoren. Laissez faire, laissez developper, zou hun leus kunnen zijn, of op zijn Limburgs: laat gaan, laat gaan.

De controverse tussen deze visie en de oude visie heeft onlangs weer eens heftig de kop opgestoken rond het verlenen van een vergunning voor de herintroductie van de Zee-arend in Nederland.

Natuurvervalsing zegt Das en Boom, dat zich steeds meer sterk maakt voor het behoud van natuurwaarden in het hele buitengebied. Maar ook Vogelbescherming Nederland is tegen.

Een mooi symbool voor de veerkracht van de natuur, goed voor het verder aanwakkeren van de publieke belangstelling voor natuur en een teken dat het echt niet allemaal kommer en kwel wat betreft de Nederlandse natuur, zegt WNF Nederland, een door de natuurontwikkelaars gedomineerde organisatie.

Window-dressing, een doekje voor het bloeden, het leidt de aandacht af van de steeds verdergaande teloorgang zeggen tegenstanders. En: overbodig, want het gaat goed met de Zee-arend in Schleswig-Holstein en Scandinavië. Hij komt toch zo nu en dan al hier als dwaalgast? Waarom moet ie dan zo nodig geherintroduceerd, hij (liever nog: zij) was hier ook op eigen kracht wel gekomen, zeggen de ornithologen.

Maar we hebben 'm nu al nodig als toppredator in onze natuurontwikkelingsgebieden langs de grote rivieren zeggen de “Veranen”.

En er lijkt zich al een derde stroming in ecologenland af te tekenen: Ecologen die vóór natuurontwikkeling en ontwikkeling van wildernissen in natuurgebieden zijn maar dan zonder herintroducties van al of niet grote grazers en predatoren. Puristen zijn het, voorstanders van puur eigentijdse natuur zonder allerlei katalysatoren, versnellers en bijmengsels voor het “optimaliseren van de natuurlijke processen”. Tegen herintroductie van al die opvallend vaak grote, aaibare of anderszins in het oog springende beesten.

En dan is er in ieder geval ook nog een stroming — maar door velen wordt die niet gezien als onderdeel van de natuurbeschermingswereld — die vindt dat natuur best te combineren is met een zekere mate van oogsten en exploiteren...

En al die stromingen beginnen elkaar steeds feller te bestrijden. En allemaal willen ze meeprofiten van de vrij bescheiden subsidieruimte voor natuurprojecten...

Volgens goed Nederlandse traditie ben ik geneigd om ieder het zijne te gunnen, in ieder geval de drie eerste stromingen. Het is immers niet het een of het ander, maar op de ene plaats dit en op de andere dat.

In het Heuvelland vooral de Westhoffiaanse nadruk op behoud van de waarden van oude cultuurlandschappen, in het rivierengebied vooral de begeleide, gestimuleerde natuurontwikkeling en elders, de Peelvenen bijvoorbeeld, wellicht de pure wildernisontwikkeling, mits bodem, water en lucht flink opgeschoond zijn.

Ook in de natuurbescherming geldt: hoe hoger de diversiteit in aanpak, hoe beter. Dus laten we elkaar niet verketteren.

Hoe meer de natuurbeschermers elkaar in de haren vliegen en ruziënd over straat rollen, hoe dankbaarder de andere belangengroepen in het landelijk gebied zullen zijn. Meer eendracht en meer samenwerking tussen de natuurbeschermingsorganisaties: laten we hopen dat dat **niet** bij hun nieuwjaarsvoornemens zit maar dat ze dat gewoon **doen**.

Torben Mulder

Naschrift

Inmiddels heeft het WNF besloten om niet over te gaan tot de gewraakte herintroductie van de Zee-arend. Een goed besluit. Maar het was mooier geweest als ze wat eerder hadden nagegaan of er wel steun voor te krijgen was in de volle breedte van de natuurbeschermingswereld. En die Zee-arend? Die komt er toch wel, hoog boven ons getwist.